

Obstanek gospodarstva zahteva prilagoditve trga električne energije

Simon Čretnik
Siemens d.o.o.
Letališka 29C, 1000 Ljubljana, Slovenija
simon.cretnik@siemens.com

Kratek pregled prispevka

V obdobju od leta 2019 je na področju EU zaradi vplivov epidemije in vojnih razmer prišlo do drastičnih sprememb tudi na trgu električne energije. Zelo razvit trg električne energije je bil pred omenjenimi globalnimi izzivi lahko zelo dober zgled za prehod celotnega sveta v nizko ogljično prihodnost. Poenostavljeno povedano so inštrumenti kot so borza EE, kjer je cena EE določala stroškovno najdražja v omrežje vključena proizvodnja enota (običajno so to bile plinske elektrarne za pokrivanje tako imenovanih »špic«) in trgovanje s CO₂ kuponi omogočili nizko ogljičnim tehnologijam počasen preboj na trg EE, z dolgoročnim namenom znižanja celotne okoljske obremenitve pri proizvodnji električne energije in hkrati zagotavljanjem vzdržnih cen le te.

Žal se je od leta 2019 izkazala previsoka odvisnost trga EE od cen zemeljskega plina. Posledice trenutno veljavnih predpisov na trgu EE v EU so globalno nekonkurenčne cene EE za gospodarstvo. Povprečne prodajne cene EE za gospodarstvo so tako na področju EU med 300 EUR/MWh in 500 EUR/MWh (oziroma 4 x višje kot leta 2019). Za primerjavo so v ZDA prodajne cene EE za gospodarstvo cca. 150 EUR/MWh in na Kitajskem cca. 80 EUR/MWh (v obeh primerih so na podobnih nivojih kot leta 2019). Stroški proizvodnje električne energije (obratovalni stroški elektrarn) so na področju EU, ZDA in Kitajske bolj ali manj enaki. Razlike torej nastajajo na trgu električne energije na področju EU. Zaradi takšnih razlik prihaja do vse večje globalne nekonkurenčnosti podjetij na področju EU. Med možnimi rešitvami bi bil lahko tudi moratorij na trgovanje z EE za obdobje treh let (do konca veljavnosti najdaljših dolgoročnih pogodb) torej regulacija cene EE do konca leta 2026. V tem obdobju je potrebno spremeniti sistem trgovanja, pri čemer je ključno da se nedvoumno vključi v strategijo postavitve minimalnega števila novih jedrskih elektrarn, pri čemer bi morala Slovenija že sedaj predvideti postavitev dveh novih blokov. Hkrati pa bi bilo potrebno povišati tudi prispevke za omrežnino in s tem omogočiti postavitev potrebnih prenosnih kapacitet novih proizvodnih enot (jedrskih, sončnih in vetrnih). Pri vseh aktivnostih na področju trga EE pa je vsekakor potrebna konsistentna primerjava končnih cen za gospodarske uporabnike na za EU ključnih konkurenčnih trgih ZDA in Kitajske. Skratka cena EE (z vključenimi višjimi prispevki za omrežnino) mora biti primerljiva z ZDA in Kitajsko, torej <150 EUR/MWh.